

ЛОГІСТИКА ТА СТАЛІЙ РОЗВИТОК: ВЗАЄМВПЛИВ КОНЦЕПЦІЙ

д.е.н., проф. Крикавський Є.В., к.е.н., доц. Чернописька Н.В.
Національний університет «Львівська політехніка»

Характерною ознакою минулого століття було нестримне прагнення людства до забезпечення економічного та технологічного розвитку. Цей підхід був відображений абсолютно у всіх сферах наукової та практичної діяльності людини. Як наслідок – на початку XXI ст. світ зіштовхнувся з глобальними екологічними та соціальними проблемами. Ці обставини примусили прогресивну частину людства започаткувати новий підхід до подолання зазначених проблем, який отримав назву – концепція сталого розвитку. Ця концепція стимулювала поступ в логістиці в напрямку «зелена логістика»:

1. Перші публікації в галузі логістики та охорони навколишнього середовища з'являються на початку 1990-х рр. [1,2]. Основні теми, які вони розкривають – це рециклінг, утилізація та переробка відходів, зворотня логістика. Для цієї першої хвилі «зеленої логістики» характерною є функціональна зорієнтованість.

2. З кінця XX ст. – початку XXI ст. концепція «зеленої логістики» стає все актуальнішою. Дослідження в галузі логістики характеризуються уникненням негативних екологічних наслідків та підвищення ефективності використання ресурсів. Цьому сприяли зовнішні чинники:

- Кіотський протокол (1998 р.) до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату, який зобов'язував країни-підписанти (180) до зниження викидів парникових газів (наприклад, для промислово розвинутих країн до 2020 р. – на 30% і т.п.); звіт Стерна (2005 р.) щодо потреби стабілізації температури на рівні 2С та концентрації CO₂ – 350 ppm. [3]. Скорочення викидів парникових газів для України передусім означає: радикальне зниження енергоємності ВВП (заміна застарілого обладнання, стимулювання ресурсоефективних технологій тощо) та розвиток альтернативних джерел енергії;

- політика та регулювання на державному рівні. Наприклад, в Німеччині розроблена державна програма фінансування «екологічно чистих» логістичних проектів, яка стимулює інвестиції в заходи щодо скорочення CO₂ та підвищення енергетичної ефективності, зокрема звільнення від сплати податків з автомобілів Euro-5 та Euro-6 протягом 2- років і т.д.;

- підвищення світових цін на ресурси. Зокрема, по товарних групах переробних галузей, нафті та продуктах харчування, з 2003р. по 2008 р. стійка тенденція до зростання, наприклад, 2008/2007 р. % змін по товарних групах переробних галузей – 6,7, нафті – 36,4 та продуктах харчування – 23,4 [4].

Об'єктом регулювання логістики цього періоду є: CO₂, шумове навантаження, переробка та утилізація відходів, ресурсоощадність.

3. Розвиток світової економіки (табл.1) в майбутньому створюватиме підвищений попит на природні ресурси, енергію, переміщення, а значить і додаткове навантаження на середовище.

При пошуку джерел забруднення середовища одним із найнегативніших впливів чинить транспорт. Тому сфера логістики виходитиме на перший план. Для прикладу, загальна сума витрат енергії в Німеччині в даний час складає приблизно € 180 млрд. на рік, з яких транспорту і логістиці належить приблизно 30% [6]. Тому, ефективність використання енергоресурсів, як і раніше, буде в центрі уваги «зеленої логістики» і в майбутньому.

Таблиця 1 – Економічне зростання світової економіки, %
до попереднього періоду [5]

	1992-2001 (ср.)	2002	2004	2006	2007	2008	2009	2010 (о)
Світова економіка	3,2	2,9	4,9	5,2	5,3	2,8	-0,6	4,8
Розвинуті країни	2,8	1,7	3,2	3,0	2,7	0,2	-3,2	2,7
Країни, що розвиваються	3,8	4,8	7,5	8,2	8,7	6,0	2,5	7,1

Під впливом сучасного рівня суспільної свідомості, вимог споживачів, характеру конкуренції, політичного регулювання концепція «зеленої логістики» еволюціонує в напрямку формування «зелених» ланцюгів поставок, що передбачає цілісну трансформацію логістичних стратегій, процесів, структур всіх учасників ланцюга поставок у відповідності до ресурсозберігаючих, енергоефективних та природоохоронних технологій.

Загалом сучасна концепція «зеленої логістики» розвивається під істотним впливом концепції сталого розвитку у всіх трьох вимірах, тобто: на процесному рівні – характеризується управлінням зворотніми потоками та функціональною зорієнтованістю, на стратегічному рівні – відзначається акцентами ресурсозбереження та дотримання екологічних вимог, на концептуальному рівні – розвивається під тиском, головним чином, суспільства та політики.

1. Pfohl, H. Ch (1993): *Ökologische Herausforderungen an die Logistik in den 90er Jahren: Umweltschutz in der Logistikkette bei Ver- und Entsorgung; Unternehmensführung und Logistik*; Berlin.

2. Murphy, P.; Poist, R.; Braunschweig, C. (1996): *Green logistics: Comparative views of environmental progressives, moderates and conservatives*; In: *Journal of Business Logistics*, Jg. 17, H. 1, S. 191-211.

3. <http://climategroup.org.ua/>

4. IMF World Economic Outlook, October 2010.

5. World Investment Report, October 2010.

6. McKinsey (2009): *Wettbewerbsfaktor Energie – Neue Chancen für die deutsche Wirtschaft*; McKinsey & Company; Frankfurt